

Onder Trump is Nederlandse militaire steun aan de Baltische staten niet meer vanzelfsprekend

Posted on 15 mei 2025 by Arnout Nuijt

We worden de laatste maanden overspoeld met waarschuwingen dat de NAVO aangevallen zou kunnen worden door Rusland. Rusland zou zich snel herbewapenen voor een treffen met de NAVO. Het nieuwste en modernste oorlogstuig zou daarom juist niet naar het moeizame Oekraïense front worden gestuurd, maar naar de grens met de Baltische staten Estland, Letland en Litouwen. Op dat drietal zou Poetin het gemunt hebben. Waarom juist die landen, die al bijna 35 jaar onafhankelijk zijn, langer dan ooit in de moderne geschiedenis?

De Baltische staten zijn voor de NAVO een grote strategische uitdaging. Ze moeten in geval van oorlog met de Russen via de Oostzee bevoorradat of versterkt worden en zijn daardoor kwetsbaar voor aanvallen op zee en vanuit de lucht. Ingeklemd tussen Litouwen en Polen ligt bovendien de zwaar gemilitariseerde Russische exclave Kaliningrad. Slechts een relatief korte grens tussen Litouwen en Polen, bij de Poolse grensplaats Suwalki, vormt de landverbinding tussen de Baltische staten

en de rest van Europa, een cruciaal grensgebied dat bij een eventueel conflict koste wat kost in NAVO-handen moet blijven.

Volwaardige lidstaten van de EU

Juist daar is een kleine Nederlandse landmacht eenheid geplaatst als onderdeel van een nog op te bouwen nieuwe Duitse brigade. De Nederlanders zitten dus in geval van oorlog in het oog van de storm en het zal erop of eronder zijn. Want als Suwalki met omgeving in handen van de Russen valt, worden de drie Baltische staten afgesneden van de rest van de NAVO. Tijd dus voor een paar vragen over de drie Baltische landen.

Het boek *Baltic* van Oliver Moody, een journalist van *The Times*, komt als geroepen. Moody schetst grondig de moderne geschiedenis van de drie staten (en enkele buurlanden zoals Finland en Polen) en bespreekt verder een aantal scenario's voor de toekomst. De drie landen hebben begin jaren negentig terecht hun vrijheid verkregen en hebben zichzelf, elk op eigen wijze, ontwikkeld tot min of meer volwaardige lidstaten van de Europese Unie.

Vooralsin Estland is economisch en ook sociaal fabelachtig gegroeid, is technologisch geavanceerd door een snelle omarming van het internet en redelijk transparant. Het land ademt overlevingsdrang en hanteert een holistische benadering van de defensie. Het land kan duizenden getrainde reservisten op de been brengen in geval van een Russische aanval.

Estland wordt al lange tijd geregeerd door radicale etnisch-nationalisten en dat betekent dat een minderheid van 23% Russische Esten (zelfs 73% in de regio rond de grensstad Narva) politiek grotendeels wordt buitengesloten, iets wat volgens Moody door lokale politici gebagatelliseerd wordt en volledig ondergeschikt is gemaakt aan de overlevingsdrang van de natie.

Een kromme situatie

Eenzelfde situatie doet zich voor in Letland, waar een nog grotere Russischtalige minderheid woont, bijna eenderde van de bevolking. Dat land trekt doodleuk je Letse paspoort in als je voor Rusland bent of voor een Letse taaltest zakt. Moody, die vele voorbeelden geeft van de behandeling die de Russische minderheden in

Estland en Letland nog altijd ten deel valt, heeft duidelijk moeite met deze situatie, en terecht.

Het is ook lastig: de EU en de NAVO dragen wereldwijd democratische waarden en grondrechten uit, maar gedogen dat in de Baltische staten hele bevolkingsgroepen deels uitgesloten zijn van elementaire burgerrechten. De situatie is begrijpelijk vanuit de geschiedenis en overlevingsdrang van deze landen, maar het blijft krom.

Radicale overlevingsdrang

Deze perikelen hebben de drie Baltische staten er niet van weerhouden zich hard af te zetten tegen het grote buurland. Het drietal loopt geregeld voorop met sancties tegen Rusland en levert veel wapens en andere steun aan Oekraïne. Litouwen probeerde na de Russische inval in dat land om de exclave Kaliningrad economisch te blokkeren (om binnen enkele weken teruggefloten te worden door de EU en de VS).

Wat de drie landjes gemeen hebben is een radicale overlevingsdrang. Ze kennen geen angst, nemen risico en gedragen zich zelfs wat provocerend tegenover Rusland. Daarom is het best opmerkelijk dat ze eigenlijk zonder kleerscheuren al zo'n 35 jaar onafhankelijk zijn en, op cyberaanvallen na, door Rusland weinig zijn lastiggevallen. Vrijwel zeker heeft het lidmaatschap van zowel de NAVO als de EU het drietal de afgelopen twintig jaar voldoende bescherming gegeven.

Maar juist nu zou Rusland het voorzien hebben op de drie NAVO-landen. Westerse inlichtingendiensten geven verschillende antwoorden op de vraag wanneer Poetin klaar is voor een oorlog tegen het Westen. De meeste schattingen lopen uiteen van vijf tot tien jaar, alleen de Esten denken zelf aan mogelijk al over drie jaar. Maar een beperkte Russische aanval op één van de landen zou al binnen zes maanden kunnen plaatsvinden. Concrete aanwijzingen zijn er echter op dit moment niet.

Dat geeft de drie landen en de Europese NAVO-landen dus nog jaren de tijd om zich voor te bereiden. De NAVO bouwt in elk land een internationale brigade op en de Balten zelf trainen een strijdmacht van in totaal mogelijk 200.000-300.000 reservisten. Langs de hele grens met Rusland verrijst bovendien de zogenaamde Baltische Verdedigingslinie, een versterkte grens vol bunkers, mijnenvelden, raketbatterijen en diverse hindernissen. Mocht de Russische troepenopbouw aan de andere kant van de grens daartoe nopen, en dat zien we snel genoeg, dan kan

West-Europa op zijn beurt de Baltische staten nog altijd verder versterken.

Verdeelde NAVO mogelijk

Het grote probleem is natuurlijk dat de NAVO op dit moment verzwakt is door de terugtrekkende bewegingen van Trump. Als de Amerikanen het elders in de wereld druk krijgen en sowieso op het standpunt staan dat Europese landen zich zelf en elkaar moeten verdedigen, dan kan dat Poetin op ideeën brengen. Want zonder de vanzelfsprekende Amerikaanse bemoeienis met de veiligheid van Europa wordt alles anders.

Een beperkte aanval door Rusland op de Baltische staten, bijvoorbeeld op één van de Russischtalige grensgebieden in Estland of Letland, zou weleens kunnen leiden tot een verdeelde NAVO, of althans een NAVO die niet Artikel 5 in werking wil laten treden. Als diverse Zuid-Europese en Zuidoost-Europese landen plus de VS geen oorlog willen voeren om de overwegend Russischtalige steden Narva (Estland) of Daugavpils (Letland), dan komt die oorlog er simpelweg niet.

Maar ook dan zijn de Baltische Staten niet *per se* verloren. Een groep landen, waaronder de Baltische staten, de Scandinavische landen, het Verenigd Koninkrijk en Nederland hebben gezamenlijk de minder bekende *Joint Expeditionary Force (JEF)* opgericht, speciaal om de Baltische staten te hulp te schieten. Ons land neemt daarin deel met de marine. De JEF kan zowel binnen als buiten de NAVO om worden ingezet, dat wil zeggen indien de deelnemende landen daarmee akkoord gaan.

Dat plaatst Nederland dus in geval van een Russische avontuur in het Oostzeegebied voor een dilemma. Als de NAVO geen artikel 5 afkondigt, komt de JEF dan wel in actie? Doet Nederland dan mee en stuurt het samen met de Britten onze marine op de Russen in de Oostzee af? Zonder Amerikaanse dekking? Voor Nederland spelen er geen zwaarwichtige economische of andere belangen in de Baltische Staten, anders dan militaire bondgenootschappelijke verplichtingen. Maar die verplichtingen zijn aangegaan in een tijd waarin de VS ons hoe dan ook zou beschermen.

Alles anders

Moody levert met dit uitstekende werk veel *food for thought*. De Baltische staten

zijn niet perfect, maar ze hebben hard gevochten om hun vrijheid te verkrijgen en zijn bereid te vechten om die vrijheid te behouden. Maar is het nog vanzelfsprekend dat wij hen daarbij zullen helpen? Zoals gezegd: onder Trump is alles anders.

Oliver Moody, [*Baltic. The Future of Europe*](#). Londen, 2025

Wynia's Week verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar**, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee? Kijk [**HIER**](#).
Hartelijk dank!